

Przedmowa

Ocenia się, że na świecie około 17–20% dzieci w wieku 2–19 lat cierpi na nadwagę lub otyłość. Badania WHO wykazały, że od 1974 do 2016 roku liczba otyłych dzieci powyżej 5. rż. wzrosła z 11 mln do 124 mln (dodatkowo 213 mln dzieci miało nadwagę).

W Polsce częstość nawagi i otyłości w różnych regionach kraju kształtuje się na poziomie od 2,5% do 12%, a każdego roku będzie przybywać 400 tys. dzieci z nadwagą, w tym 80 tys. z otyłością. Niepokoi fakt występowania nadwagi, otyłości, a także otyłości olbrzymiej u dzieci najmłodszych, poniżej 5. rż. Nadmierny przyrost ilości komórek tłuszczowych w okresie dzieciństwa jest procesem nieodwracalnym, mogącym przyczynić się do rozwoju otyłości w wieku dorosłym. Otyłość w wieku młodzieńczym mimo późniejszej normalizacji masy ciała jest silnym predyktorem zaburzeń metabolicznych oraz chorób sercowo-naczyniowych w wieku dojrzałym. Przyczyną otyłości są czynniki genetyczne, środowiskowe, socjoekonomiczne i psychologiczne. Dzieci nie kontrolują ilości i wielkości posiłków, jedzą szybko i po kryjomu, w stresie lub pod wpływem silnych emocji, a także podczas oglądania telewizji czy gry na komputerze.

Przez wiele lat otyłość była traktowana jako defekt kosmetyczny, dopiero w latach 80. pojawiły się pierwsze doniesienia o jej wpływie na stan zdrowia młodocianych. Obecnie wiadomo, że nadmierna masa ciała stanowi podstawową lub współlistniejącą przyczynę wielu chorób. Otyłość zaburza funkcję tarczycy, nadnerczy i gonad oraz zwiększa

ryzyko nowotworów. Generuje zaburzenia stanowiące czynniki ryzyka sercowo-naczyniowego, w tym insulinooporność i wtórną hiperinsulinemię, nietolerancję węglowodanów z cukrzycą typu 2, aterogenną dyslipidemię czy nadciśnienie tętnicze. Otyłość wpływa na codzienne życie dziecka, przyczynia się do obniżenia poczucia własnej wartości i jest jedną z przyczyn negatywnej samooceny. Warto także podkreślić, że otyłe dzieci częściej chorują na depresję.

Biorąc pod uwagę postęp wiedzy na temat otyłości, należy mieć nadzieję, że zostaną wdrożone skuteczne działania prewencyjne mające na celu zatrzymanie rozwoju tego schorzenia w każdej grupie wiekowej, najskuteczniejszą metodą leczenia jest jednak prozdrowotna modyfikacja stylu życia, którą należy wdrażać już na wczesnym etapie życia – w okresie przedszkolnym i szkolnym.

Mam przyjemność oddać do rąk Czytelnika monografię „Otyłość i nadwaga w okresie rozwojowym”, w której przygotowaniu pracowali wybitni specjaliści kliniczni, na co dzień zajmujący się dziećmi otyłymi. Opracowując zagadnienia, wykorzystali najnowsze doniesienia naukowe, a także podzielili się z czytelnikami własnym bogatym doświadczeniem klinicznym.

W monografii przedstawiono poglądy na temat wieloczynnikowej patogenezy otyłości oraz szczegółowo omówiono towarzyszące jej zaburzenia metaboliczne. Publikację rozpoczyna rozdział opisujący fizjologię tkanki tłuszczowej, w kolejnych przedstawiono epidemiologię otyłości, funkcję CUN, a także wpływ czynników środowiskowych, genetycznych i enterohormonów na powstanie otyłości. Szeroko opisano zaburzenia metaboliczne oraz funkcję układów: sercowo-naczyniowego, oddechowego, przewodu pokarmowego, moczowego, kostno-stawowego. Zwrócono uwagę na problemy laryngologiczne, zmiany skórne towarzyszące otyłości oraz funkcje tarczycy, nadnerczy i gonad. Omówiono florę jelitową u osób otyłych oraz diagnostykę otyłości i towarzyszących jej dysfunkcji. W monografii opisano udział rodziny w powstaniu oraz terapii otyłości, a także problemy psychologiczne, z którymi na co dzień borykają się chory i jego rodzina. Kolejne rozdziały zostały poświęcone terapii farmakologicznej, zasadom

prawidłowego żywienia i znaczeniu wysiłku fizycznego. W oddzielnym rozdziale przedstawiono wskazania i przeciwwskazania do leczenia bariatrycznego.

Monografia uzyskała pozytywne recenzje autorytetów w danej dziedzinie, jednak najważniejszymi recenzentami będą Czytelnicy.

Wszystkim autorom dziękuję za podjęcie trudu opracowania rozdziałów, mając nadzieję, że czytelnicy docenią ich wysiłek.

prof. dr hab. n. med. *Anna Noczyńska*

